DOI: 10.31359/2079-6242-2021-42-130
УДК 343.13

***І. В. Гловюк*,** доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права Львівського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-5685-3702

# ЩОДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛІ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

**Постановка проблеми.** У судовому провадженні, як передбачає ч. 2 ст. 284 КПК України, кримінальне провадження закривається судом: у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності; не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який згідно із законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі; якщо прокурор відмовився від підтримання державного обвинувачення, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом; досягнуто податковий компроміс у справах про кримінальні правопорушення, передбачені статтею 212 Кримінального кодексу України, відповідно до підрозділу 9–2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України. Крім того, суд закриває провадження, якщо обставини, передбачені пунктами 5, 6, 7, 8, 9, 9–1 ч. 1 ст. 284 КПК України, виявляються під час судового провадження (ч. 7 ст. 284 КПК України). КПК України доволі чітко передбачив неможливість закриття кримінального провадження у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності без згоди підозрюваного, обвинуваченого. Проте деякі з перелічених у ст. 284 КПК України підстав закриття провадження також мали б враховувати думку сторони захисту при їх застосуванні, але КПК України це не передбачає, у зв'язку з чим виникають складнощі на практиці щодо правильного тлумачення порядку застосування підстав закриття провадження судом.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Окремі питання закриття кримінального провадження судом розглядалися у працях І. В. Басистої, Т. В. Лукашкіної, Я. В. Замкової, В. В. Навроцької, Х. М. Павич, А. Є. Пастуха, Х. Р. Тайлієвої, С. В. Томина, Ю. М. Харковця, висвітлені у дисертаціях Г. Р. Крет, Г. І. Глобенка (за Кодексом 1960 р.) та ін. Проте питання врахування думки сторони захисту при застосуванні окремих із перелічених у ст. 284 КПК України підстав закриття провадження фрагментарно досліджені у працях І. В. Басистої, Х. М. Павич, С. В. Томина, попередніх публікаціях авторки статті, а також у практичній публікації І. Вань.

Відсутність положень щодо врахування думки сторони захисту при закритті провадження за окремими пунктами ч. 1 ст. 284 КПК України пов'язана, як видається, із відсутністю несуперечливої доктринальної моделі правової природи підстав закриття кримінального провадження, у тому числі судом. Отже, **метою цієї статті** є удосконалення моделі закриття кримінального провадження у судовому провадженні в аспекті застосування окремих підстав закриття кримінального провадження.

**Виклад основного матеріалу.** У кримінально-процесуальній доктрині існує диференціація підходів стосовно класифікації підстав закриття кримінального провадження (як у досудовому розслідуванні, так і у судовому провадженні). Слід звернути увагу на поділ на матеріальні та процесуальні підстави (матеріальні підстави пов'язані із самим фактом вчинення злочину, такі виключають наявність злочину або необхідність притягнення до кримінальної відповідальності чи застосування покарання. Процесуальні підстави пов'язані із наявністю або відсутністю певних процесуальних обставин, що впливають на хід кримінального провадження)[1]; класифікацію підстав закриття кримінальної справи за обставин примусового вирішення кримінально-правового конфлікту (а) такі,

[1] Павич Х М 'Закриття кримінального провадження судом першої інстанції'(дис… канд. юрид. наук, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2018) 83

що надають право на реабілітацію; б) такі, що не надають право на реабілітацію; підстави закриття кримінальної справи внаслідок добровільного вирішення кримінально-правового конфлікту: примирення сторін конфлікту; виконання умов заохочувальних норм Загальної та Особливої частин КК України)[1]. Найбільш поширеним є поділ підстав на реабілітуючі та нереабілітуючі[2], які тлумачаться таким чином: реабілітуючі – це ті, що свідчать про повну невинуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, тягнуть зняття з неї всіх підозр, а також породжують право на відшкодування шкоди, завданої незаконним кримінальним переслідуванням; нереабілітуючі підстави означають, що відносно особи зібрано достатньо доказів, які підтверджують вчинення нею кримінального правопорушення, однак в силу певних обставин подальше провадження виключається[3]. Разом із тим з урахуванням розвитку кримінального процесу ця класифікація, яка, по-перше, ґрунтується суто на наслідках закриття кримінального провадження, по-друге, не враховує різну правову природу підстав, які не є реабілітуючими, вже не відповідає потребам доктрини та практики.

Більш слушною у цьому аспекті є класифікація на: реабілітуючі, нереабілітуючі, нейтральні (формальні)[4]. Формальними є ті, що не надають права на реабілітацію з порядку Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» та застосування яких пов'язане із процесуальними перешкодами здійснення кримінального провадження. До них за чинним КПК України можна віднести такі: 1) не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який згідно із законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі; 2) існує вирок по тому самому обвинуваченню, що набрав законної сили, або постановлена ухвала суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню; 3) потерпілий, а у випадках, передбачених КПК України, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення, крім кримінального провадження щодо кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством; 4) стосовно кримінального правопорушення, щодо якого не отримано згоди держави, яка видала особу; 5) існує нескасована постанова слідчого, дізнавача, прокурора про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4, 9 ч. 1 ст. 284 КПК України, у кримінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності; 6) після повідомлення особі про підозру закінчився строк досудового розслідування, визначений статтею 219 КПК України, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи; 7) коли строк досудового розслідування, визначений статтею 219 цього Кодексу, закінчився та жодній особі не було повідомлено про підозру.

Як видно, застосування деяких із цих підстав не залежить від позиції сторони захисту у силу специфіки підстав та обставин провадження (не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який згідно із законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі; існує вирок по тому самому обвинуваченню, що набрав законної сили, або постановлена ухвала суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню; стосовно кримінального правопорушення, щодо якого не отримано згоди держави, яка видала особу; існує нескасована постанова слідчого, дізнавача, прокурора про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4, 9 ч. 1 ст. 284 КПК України, у кри-

---

[1] Литвинов В В 'Закриття кримінальної справи на стадії досудового розслідування' (автореф. дис. канд. юрид. наук, Дніпропетровськ, 2012) 7–8

[2] Аленін Ю (ред.) *Кримінально-процесуальне право України: підручник* (ТОВ «Одіссей», 2009) 524; Токаренко К В 'Процесуальний порядок закриття кримінального провадження' (дис. канд. юрид. наук, Київ, 2016) 135; Торбас О О *Форми закінчення досудового розслідування за Кримінальним процесуальним кодексом України: монографія* (Юридична література, 2015) 37; Капліна О, Шило О (ред) *Кримінальний процес: підручник* (Право, 2018) 372; Павич Х М 'Закриття кримінального провадження судом першої інстанції' (дис. канд. юрид. наук, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2018) 79

[3] Капліна О, Шило О (ред) 372–373

[4] Лобойко Л М *Кримінальний процес: підручник* ( Істина, 2014) 260

мінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності; коли строк досудового розслідування, визначений статтею 219 цього Кодексу, закінчився та жодній особі не було повідомлено про підозру).

Зважаючи на однозначно нереабілітуючий характер звільнення від кримінальної відповідальності, закриття кримінального провадження за відповідними підставами вимагає згоди підозрюваного, обвинуваченого. Щодо інших підстав та їх правової природи є складнощі. Наприклад, підставу про те, що набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою, відносить у доктрині як до реабілітуючих[1], так і до нереабілітуючих[2]. З точки зору застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» права на реабілітацію ця підстава не надає, а отже, є нереабілітуючою[3]. Зважаючи на імперативний характер її застосування, а також на те, що держава змінила оцінку кримінальності діяння, у аспекті цієї підстави виникає проблема щодо того, чи може обвинувачений наполягати на продовженні розгляду з метою виправдання, якщо він (обвинувачений) вважає, що він не вчиняв діяння; чи слід встановлювати факт вчинення кримінального правопорушення? У доктрині висловлені думки на підтримку необхідності проводити судовий розгляд у загальному порядку та встановлювати обґрунтованість обвинувачення.

С. В. Томин зазначає, що у випадку заперечення обвинуваченим проти закриття кримінального провадження у зв'язку з прийняттям нового кримінального закону, який скасовує злочинність і караність інкримінованого йому діяння, суд зобов'язаний перевірити у судовому засіданні по суті викладені доводи обвинуваченого і оцінити законність і обґрунтованість висунутої підозри в інкримінованому йому діянні, і, відповідно, вирішити питання про наявність підстав для застосування процедури реабілітації, якими у всякому випадку повинні бути незаконність відкриття кримінального провадження, незаконність підозри, обвинувачення, незаконність обвинувального акту[4]. Х. М. Павич вважає, що якщо було заявлено клопотання про необхідність реабілітації обвинуваченого, то таке закриття можливе лише на стадії судового розгляду, за результатами якого суд повинен установити: чи мала місце подія кримінального правопорушення, наявність в діянні обвинуваченого саме того складу кримінального правопорушення, яке йому інкримінованe органами досудового розслідування, та безпосередньо встановити факт декриміналізації діяння, в тому числі й перевірити, чи набув чинності закон, на підставі якого караність діяння було усунено. У випадку, якщо судом буде встановлено відсутність події кримінального правопорушення чи відсутність в діянні складу кримінального правопорушення, суд ухвалює виправдувальний вирок, що дає особі право на так звану реабілітацію[5]. На думку І. В. Басистої, у судовому засіданні для прийняття рішення про закриття кримінального провадження на підставі п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України необхідно встановити доказами вину обвинуваченого. Оскільки ухвалення виправдувального вироку є умовою та створює подальші можливості для реабілітації особи (обвинуваченому надається право вимагати відшкодування завданої шкоди притягненням його до відповідальності, а також така особа позбавляється всіх негативних наслідків застосування кримінального закону), то якщо під час судового провадження встановлені підстави для ухвалення виправдувального вироку та одночасно набув чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність, за діяння, вчинене особою, суд повинен керуватися абзацом першим ч. 7 ст. 284 КПК України та п. 2 ч. 1 ст. 373 КПК України[6].

---

[1] Лобойко Л М 260

[2] Капліна О Шило О (ред) 374; Крет Г Р 'Теоретичні, правові та прикладні аспекти закриття кримінальних справ у суді' (автореф. дис. канд. юрид. наук, Одеса, 2010) <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1507/%d0%9a%d1%80%d0%b5%d1%82.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 12.06.2021)

[3] Главюк І 'Повноваження суду першої інстанції щодо закриття кримінального провадження у зв'язку з декриміналізацією діяння: доктрина і практика' <https://sud.ua/ru/news/blog/171051-povnovazhennya-sudu-pershoyi-instantsiyi-schodo-zakrittya-kriminalnogo-provadzhennya-u-zvyazku-z-dekriminalizatsiyeyu-diyannya-doktrina-i-praktika> (дата звернення: 20.06.2021). Цю позицію викладено в ухвалі АП ВАКС від 02 березня 2021 р. справа №991/1551/19 URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95339505(дата звернення: 20.06.2021)

[4] Томин С В 'Реалізація окремих засад кримінального провадження у випадку його закриття у зв'язку з декриміналізацією діяння' 2014 2 (5) Прикарпатський юридичний вісник 314

[5] Павич Х М 'Закриття кримінального провадження судом першої інстанції' (дис. канд. юрид. наук, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2018) 177–178

[6] Басиста І 'Закриття кримінального провадження на підставі набуття чинності закону, яким скасовано кримі-

Як указувалося у попередньому дослідженні, зважаючи на те, що декриміналізація діяння є нереабілітуючою підставою закриття кримінального провадження, а отже, її застосуванням фактично констатується причетність особи до вчинення кримінально караного діяння, то вона може бути застосована лише, якщо в судовому засіданні доведено, тобто встановлено доказами, що особа вчинила діяння, і кримінальна відповідальність за це діяння скасована. КПК України не передбачає особливостей процедури застосування п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України, зокрема, і у ситуаціях, коли обвинувачений під час судового засідання наполягає на ухваленні виправдувального вироку. У такому випадку має бути застосована аналогія закону, керуючись ст. 8, ч. 6 ст. 9 КПК України. Подібні суспільні відносини регулюються ч. 8 ст. 284 КПК України, яка передбачає, що закриття кримінального провадження або ухвалення вироку з підстави, передбаченої пунктом 1 частини другої цієї статті (тобто у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності), не допускається, якщо підозрюваний, обвинувачений проти цього заперечує. В цьому разі кримінальне провадження продовжується в загальному порядку, передбаченому цим Кодексом. Зважаючи, що звільнення особи від кримінальної відповідальності також є нереабілітуючою підставою, ці норми є релевантними для застосування за аналогією і при застосуванні п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України. Таким чином, якщо обвинувачений під час судового засідання наполягає на ухваленні виправдувального вироку, вважаємо, що суд не вправі закрити кримінальне провадження за наявності підстави, передбаченої п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України, і має продовжувати провадження у загальному порядку та ухвалити вирок[1].

Такий підхід викладено у постанові Касаційного кримінального суду Верховного Суду (далі – ККС ВС): «у випадку встановлення судом під час судового розгляду провадження підстав для закриття кримінального провадження у відповідності з п.4 ч.1 ст.284 КПК суд повинен встановити: чи мала місце подія кримінального правопорушення, чи міститься в діянні обвинуваченого склад кримінального правопорушення, яке йому інкриміноване органами досудового слідства, та лише якщо в судовому засіданні доведено, що особа вчинила діяння і кримінальна відповідальність за це діяння скасована, має законні підстави для закриття кримінального провадження із зазначених вище підстав. … суд першої інстанції під час судового розгляду має право закрити кримінальне провадження на підставі пункту 4 частини 1 статті 284 КПК, постановивши ухвалу, якщо відсутні підстави для прийняття ним інших кінцевих для цієї стадії процесуальних рішень, що передбачені КПК, зокрема, виправдувального вироку, який суд зобов'язаний ухвалити при наявності передбачених у КПК підстав. При цьому суд не вправі закрити кримінальне провадження за наявності підстав, передбачених пунктом 4 частини першої статті 284 КПК, якщо обвинувачений під час судового засідання наполягає на ухваленні виправдувального вироку. Якщо ж під час судового розгляду встановлено підстави для ухвалення виправдувального вироку та одночасно набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою, суд повинен керуватися абзацом першим частини сьомої статті 284 КПК»[2]. Аналогічний підхід виклала в своїй постанові Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду України[3]. Крім того, ККС ВС виходить з того, що при вирішенні питання щодо можливості закриття кримінального провадження з цієї підстави суду обов'язково необхідно з'ясувати, чи дійсно має місце декриміналізація діяння, в якому обвинувачується особа[4]. В одній із постанов ККС ВС указав, що «доводи касаційної скарги прокурора щодо істотного порушення судами першої та апеляційної інстанцій вимог кримінального процесуального закону та неправильного застосування закону України про кримінальну відповідальність, так як суди дійшли помилкових висновків про відсутність в діях ОСОБА_1 складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366[1] КК України, оскільки належним чином не дослідили доказів, наданих стороною обвинувачення, на обґрунтування його винуватості, є неспроможними, оскільки на даний час відсутня кримінальна відповідальність за

нальну відповідальність за діяння, вчинене особою: окремі проблеми' (2020) 71 Вісник Львівського університету. Серія юридична. 117

[1] Главюк І

[2] Постанова ККС ВС від 11 грудня 2019 р. справа № 153/1289/18 URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/86435698 (дата звернення: 20.06.2021)

[3] Ухвала АП ВАКС від 02 березня 2021 р. справа № 991/1551/19, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95339505 (дата звернення: 20.06.2021)

[4] Постанова ККС ВС від 03 червня 2021 року, справа № 539/971/20, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97394120 (дата звернення: 20.06.2021)

вказане діяння, а тому відсутні підстави для задоволення касаційної скарги»[1].

Утім, є і протилежна позиція, яка полягає у тому, що у випадку «закриття кримінальної справи у суді першої інстанції з підстави, визначеної у пункті 4 частини 1 ст. 284 КПК, у зв'язку із декриміналізацією діяння, зокрема у кримінальних провадженнях, кваліфікованих за частиною 1 ст. 212 КК до набрання чинності Законом № 1101-IX від 18 вересня 2019 р., суд не повинен доводити розгляд справи до кінця з постановленням виправдувального вироку у разі незгоди з клопотанням прокурора про закриття кримінального провадження, а виносить постанову про закриття такого кримінального провадження з підстав набрання чинності закону, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою. Більше того, такі підстави для закриття кримінальної справи не пов'язані із установленням фактичних обставин, що свідчать про відсутність в діянні особи складу злочину, а пов'язані зі змінами законодавства про кримінальну відповідальність»[2]. Із цим погодитись складно з мотивів, викладених вище, та з огляду на попередні дослідження[3]. Крім того, для обвинуваченого може мати значення, чи провадження стосовно нього закрито через декриміналізацію, чи виправдано, оскільки не було події або складу кримінального правопорушення або не доведено його участь у вчиненні кримінального правопорушення. Навіть при тому, що чинне законодавство в аспекті Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» не надає права на відшкодування шкоди, відповідне судове рішення може мати велике значення для репутації особи, відносин з оточуючими, подальшої оцінки її доброчесності в аспекті професійного розвитку тощо.

На аналогічні проблеми зверталася увага при закритті кримінального провадження, якщо потерпілий (а у випадках, передбачених КПК України, його представник) відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення, крім кримінального провадження щодо кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством. І. Вань слушно зазначає, що «у випадку закриття кримінального провадження за відмовою потерпілого від обвинувачення без врахування думки обвинуваченого, останній позбавлений можливості спростувати необґрунтованість пред'явленого обвинувачення та незаконність притягнення до кримінальної відповідальності»[4], оскільки позиція ККС ВС є такою, що: «законодавець передбачив безумовну підставу для закриття кримінального провадження у формі приватного обвинувачення, а саме відмову потерпілого від такого обвинувачення, небажання притягувати винну особу до кримінальної відповідальності, що здійснюється незалежно від позиції підозрюваного, обвинуваченого на відміну від акта про примирення, що має двосторонній характер»[5]; при цьому, «якщо особа, якій інкриміновано злочин, при відмові потерпілого від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення буде заперечувати свою вину, суд на підставі пункту 7 частини 1 статті 384 КПК позбавлений можливості продовжувати судовий розгляд на загальних засадах»[6]. КПК України, як і у випадку з декриміналізацією, не передбачає особливостей процедури застосування п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК України, зокрема, і у ситуаціях, коли обвинувачений під час судового засідання наполягає на ухваленні виправдувального вироку. У цьому випадку ситуація ускладнюється і тим, що за правовою природою ця підстава закриття є нейтральною (формальною). Але, зважаючи на те, що постраждалий може подати неправдиву заяву, можуть мати місце помилки в ході досудового розслідування, а обвинувачений притягнутий до кримінальної відповідальності і питання щодо обґрунтованості його обвинувачення вирішується у суді, то, вважаємо, що обвинувачений має

[1] Постанова ККС ВС від 11 листопада 2020 року, справа № 310/2328/19, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/92870374 (дата звернення: 20.06.2021)

[2] Постанова ККС ВС від 16 лютого 2021 р. справа № 345/3522/18 URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042424 (дата звернення: 20.06.2021)

[3] Главюк І

[4] Вань І 'Правові позиції ВС у справах щодо закриття кримінальних проваджень за клопотанням сторони обвинувачення щодо обвинуваченого з нереабілітуючих підстав, за відсутності згоди обвинуваченого є порушенням принципу презумпції невинуватості особи' <https://www.facebook.com/irena.van.3/posts/4505892522772492> (дата звернення: 20.06.2021)

[5] Постанова ККС ВС від 26 червня 2019 р. справа № 285/2083/14-к URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/82769638 (дата звернення: 20.06.2021)

[6] Ухвала ККС ВС від 17 лютого 2020 р. справа № 631/968/17 URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/87703487 (дата звернення: 20.06.2021)

мати право на продовження розгляду його справи у суді, навіть у разі відмови потерпілого від обвинувачення. Проте, у разі, якщо його доводи не знайдуть підтвердження, має бути постановлено не обвинувальний вирок, а ухвалу про закриття кримінального провадження. Аналогічні питання можуть постати і при застосуванні такої підстави для закриття, виявленої у суді, як те, що «після повідомлення особі про підозру закінчився строк досудового розслідування, визначений статтею 219 КПК України, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи».

**Висновки.** Таким чином, як видно, модель класифікації підстав закриття кримінального провадження у суді на реабілітуючі та нереабілітуючі вже не відповідає викликам сьогодення та потребам практики стосовно їх застосування. Отже, КПК України має бути уточнений в аспекті виділення підстав закриття кримінального провадження судом (додатково до звільнення від кримінальної відповідальності та смерті підозрюваного, обвинуваченого (крім випадків, якщо провадження є необхідним для реабілітації померлого)), незгода обвинуваченого з якими тягне за собою продовження проведення судового провадження в загальному порядку. До таких підстав слід віднести: набрання чинності законом, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою; відмова потерпілого, а у випадках, передбачених КПК України, його представником від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення, крім кримінального провадження щодо кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством; після повідомлення особі про підозру закінчення строку досудового розслідування, визначеного ст. 219 КПК України, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи. У таких випадках, якщо обвинувачений під час судового засідання наполягає на ухваленні виправдувального вироку, на нашу думку суд не вправі закрити кримінальне провадження за наявності таких підстав і має продовжувати провадження у загальному порядку та ухвалити виправдувальний вирок, або, якщо доводи обвинуваченого не підтвердилися, закрити провадження за відповідною підставою, стосовно якої заперечував обвинувачений.

## REFERENCES

### *List of legal documents*

***Cases***


1. Postanova KKS VS vid 11 hrudnia 2019 r. sprava № 153/1289/18, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/86435698 (in Ukrainian)
2. Postanova KKS VS vid 03 chervnia 2021 r. sprava № 539/971/20, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97394120 (in Ukrainian)
3. Postanova KKS VS vid 11 lystopada 2020 r. sprava № 310/2328/19, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/92870374 (in Ukrainian)
4. Postanova KKS VS vid 16 liutoho 2021 r. sprava № 345/3522/18, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042424 (in Ukrainian)
5. Postanova KKS VS vid 26 chervnia 2019 r. sprava № 285/2083/14-k, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/82769638 (in Ukrainian)
6. Ukhvala KKS VS vid 17 liutoho 2020 r. sprava № 631/968/17, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/87703487 (in Ukrainian)
7. Ukhvala AP VAKS vid 02 bereznia 2021 r. sprava № 991/1551/19, URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95339505 (in Ukrainian)


### *Bibliography*

***Authored books***


1. Loboyko L *Kryminalnyi protses: pidruchnyk* [Criminal proceedings: a textbook] (Istyna, 2014) 432 (in Ukrainian)
2. Torbas O O *Formy zakinchennia dosudovoho rozsliduvannia za Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy : monohrafiia* [Forms of pre-trial investigation finishing according to the Criminal Procedural Code of Ukraine] (Yurydychna literatura, 2015) 168 (in Ukrainian)

***Edited books***

3. Alenin Yu (red) *Kryminalno-protsesualne pravo Ukrainy: pidruchnyk* [Criminal procedure law: a textbook] (Odissey, 2009) 816 (in Ukrainian)
4. Kaplina O, Shylo O (red) *Kryminalnyi protses: pidruchnyk* [Criminal proceedings: a textbook] (Pravo, 2018) 584 (in Ukrainian)

***Journal articles***

5. Basysta I 'Zakryttia kryminalnoho provadzhennia na pidstavi nabuttia chynnosti zakonu, yakym skasovano kryminalnu vidpovidalnist za diiannia, vchynene osoboiu: okremi problemy' [On closing of the criminal proceedings on the ground of the enactment of the law cancelling criminal liability for the act committed by a person: selected issues] 2020 71 Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia yurydychna 108–121. (in Ukrainian)
6. Tomyn S V 'Realizatsiia okremykh zasad kryminalnoho provadzhennia u vypadku yoho zakryttia u zviazku z dekryminalizatsiieiu diiannia' [The implementation of certain principles of criminal proceedings in the event of closure due to the decriminalization act] 2014 2 (5) Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk 306–316 (in Ukrainian)

***Dissertation***

7. Pavych Kh M 'Zakryttia kryminalnoho provadzhennia sudom pershoi instantsii' [Closing the criminal proceedings by the trial court] (dys kand yuryd. nauk Lvivskyi nats. un-t im. I. Franka, 2018) 291 (in Ukrainian)
8. Tokarenko K V 'Protsesualnyi poriadok zakryttia kryminalnoho provadzhennia' [Procedure the procedure termination of criminal proceedings] (dys kand yuryd nauk Kyiv, 2016) 209 (in Ukrainian)

***Thesis abstract***

9. Kret G R 'Teoretychni, pravovi ta prykladni aspekty zakryttia kryminalnykh sprav u sudi' [Theoretical, legal and applied aspects of closing the criminal cases in a court] (avtoref dys kand yuryd nauk Odesa, 2010) http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1507/%d0%9a%d1%80%d0%b5%d1%82.pdf?sequence=1&isAllowed=y (in Ukrainian)
10. Lytvynov V V 'Zakryttia kryminalnoi spravy na stadii dosudovoho rozsliduvannia' [Closing a criminal case at the stage of pre-trial investigation] (avtoref dys kand yuryd nauk Dnipropetrovsk, 2012) 20 (in Ukrainian)

***Websites, blogs.***

11. Hloviuk I 'Povnovazhennia sudu pershoi instantsii shchodo zakryttia kryminalnoho provadzhennia u zviazku z dekryminalizatsiieiu diiannia: doktryna i praktyka' [Powers of the court of first instance to close criminal proceedings in connection with the decriminalization of the act: doctrine and practice] <https://sud.ua/ru/news/blog/171051-povnovazhennya-sudu-pershoyi-instantsiyi-schodo-zakrittya-kriminalnogo-provadzhennya-u-zvyazku-z-dekriminalizatsiyeyu-diyannya-doktrina-i-praktika> (in Ukrainian)
12. Van I 'Pravovi pozytsii VS u spravakh shchodo zakryttia kryminalnykh provadzhen za klopotanniam storony obvynuvachennia shchodo obvynuvachenoho z nereabilituiuchykh pidstav, za vidsutnosti zghody obvynuvachenoho ye porushenniam pryntsypu prezumptsii nevynuvatosti osoby' [The legal position of the Supreme Court in cases of closing criminal proceedings at the request of the prosecution against the accused on non-rehabilitative grounds, in the absence of the consent of the accused is a violation of the principle of presumption of innocence] <https://www.facebook.com/irena.van.3/posts/4505892522772492> (in Ukrainian)

***Главюк І. В. Щодо питання удосконалення моделі закриття кримінального провадження у судовому провадженні.***

*Стаття присвячена дослідженню удосконалення моделі закриття кримінального провадження у судовому провадженні в аспекті врахування думки сторони захисту при закритті провадження за пунктами 4, 7, 10 ч. 1 ст. 284 КПК України. Проаналізовано судову практику щодо закриття кримінального провадження судом за п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України.*

*Зроблено висновок, що КПК України в цьому плані має бути уточнений. До таких підстав слід віднести: набрання чинності законом, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою; відмова потерпілого, а у випадках, передбачених КПК України, його представником від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення, крім кримінального провадження щодо кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством; після повідомлення особі про підозру закінчення строку досудового розслідування, визначений ст. 219 КПК України, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи. У таких випадках, якщо обвинувачений під час судового засідання наполягає на ухваленні виправдувального вироку, що суд не вправі закрити кримінальне провадження за наявності таких підстав і має продовжувати провадження у загальному порядку та ухвали-*

*ти виправдувальний вирок, або якщо доводи обвинуваченого не підтвердилися, закрити провадження за відповідною підставою, стосовно якої заперечував обвинувачений.*

***Ключові слова:*** *суд, судове провадження, закриття кримінального провадження, сторона захисту, згода, декриміналізація, відмові від обвинувачення, вирок.*

### *Гловюк И. В. К вопросу усовершенствования модели прекращения уголовного производства в судебном производстве.*

*Статья посвящена исследованию усовершенствования модели прекращения уголовного производства в судебном производстве в аспекте учета мнения стороны защиты при прекращении производства по п. 4, 7, 10 ч. 1 ст. 284 УПК Украины. Проанализирована судебная практика по прекращению уголовного производства судом по п. 4 ч. 1 ст. 284 УПК Украины.*

*Сделан вывод, что УПК Украины в этом плане должен быть уточнен. К таким основаниям следует отнести: вступление в силу закона, которым отменена уголовная ответственность за деяние, совершенное лицом; отказ потерпевшего, а в случаях, предусмотренных УПК Украины, его представителем отказался от обвинения в уголовном производстве в форме частного обвинения, кроме уголовного производства в отношении уголовного правонарушения, связанного с домашним насилием; после уведомления лицу о подозрении окончание срока досудебного расследования, определенный ст. 219 УПК Украины, кроме случая уведомления лицу о подозрении в совершении тяжкого или особо тяжкого преступления против жизни и здоровья человека. В таких случаях если обвиняемый во время судебного заседания настаивает на принятии оправдательного приговора суд не вправе прекратить уголовное производство при наличии таких оснований, и должен продолжать производство в общем порядке и вынести оправдательный приговор, или, если доводы обвиняемого не подтвердились, прекратить производство по соответствующей основанием, в отношении которого отрицал обвиняемый.*

***Ключевые слова:*** *суд, судопроизводство, прекращение уголовного производства, сторона защиты, согласие, декриминализация, отказ от обвинения, приговор*

### *Hloviuk I. V. As to the issue of improving the model of criminal proceedings closing in court proceedings.*

*The article is devoted to the study of improving the model of criminal proceedings closing in court proceedings in terms of taking into account the opinion of the defence in closing the proceedings under paragraphs 4, 7, 10 of Part 1 of Art. 284 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. The purpose of this article is to improve the model of closing criminal proceedings in court proceedings in terms of the application of certain grounds for closing criminal proceedings.*

*The court practice on the closure of criminal proceedings by the court under paragraph 4 of Part 1 of Art. 284 of the Criminal Procedure Code of Ukraine have been analyzed.*

*It is concluded that the CPC of Ukraine should be clarified in terms of allocation of those grounds for closing the criminal proceedings by the court, in addition to the release from criminal liability and death of the suspect, accused (unless the proceedings are necessary for the rehabilitation of the deceased), the disagreement of the accused with which entails the continuation of the proceedings in the general order. Such grounds include: the entry into force of the law abolishing criminal liability for an act committed by a person; the victim, and in the cases provided for by the CPC of Ukraine, his representative waived the charge in criminal proceedings in the form of a private charge, except for criminal proceedings for a criminal offense related to domestic violence; after notifying the person of the suspicion, the term of pre-trial investigation defined by Article 219 of the CPC of Ukraine expired, except in the case of notifying the person of suspicion of committing a serious or particularly serious crime against life and health. In such cases, if the accused during the trial insists on the acquittal, we believe that the court is not entitled to close the criminal proceedings on these grounds, and must continue the proceedings in the general order and pass an acquittal, or, if the arguments of the accused are not confirmed – to close the proceedings on the relevant grounds, in relation to which the accused objected.*

***Key words:*** *court, court proceedings, closure of criminal proceedings, defence, consent, decriminalization, waiver of prosecution, sentence.*

Стаття надійшла до редакції:24.06.2021 р.
Прийнята до друку: 15.10.2021 р.